

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
Comitetului de redacție.
Atelierile tipografiei „Astra” Tf 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838
GILBARIȚIU ȘI SFINȚIT DE LUPTLE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATĂȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV
B-dul REGELE FERDINAND Nr. 3
Abonamentul anual lei 300 Autorități și
Anunțuri și reclame după tarif. lei 50

Nr. 12 Inreg. Trib. Brașov S. II No. G. II. 71/942

Sâmbătă 13 Februarie 1943

Anul 106

Autohoni

de V. Branisce

Nu este nici momentul prielnic, nici împrejurările nu ne ajută, ca să începem să descoasem diferitele teorii — unele absurde — despre originea poporului român, teorii propagate cu multă sollicitudine de unii.

De altfel, parcă a fost o făcătură. Noi, ardelenii, am dus lupte seculare în domeniul aspru al cercetărilor istorice și filologice, pentru ca să demonstrăm latinitatea și continuitatea noastră, aici, pe meleagurile Daciei și totuși, până în zilele noastre au rămas surzi și orbi care nu au putut — sau nu au voit — să vadă și să audă adevărul. Pentru acești savanți „născuți, dar nu făcuți” de sigur că a constituit o dureroasă revelație valorosul studiu al profesorului italian Guido Landra, intitulat: „Problema rasei în România”. Cartea, apărută în „Editura Institutului Italo-Român de studii demografice și rasiale din București” este închinată soldaților români, căzuți pe frontul din răsărit. Iată cum își încheie profesorul Landra prefața lucrării: „Cititorul va mai găsi în cartea mea și altceva care nu stă scris în titlu: un simțământ de mare dragoste și prețuire pentru poporul român, adevăratul autohton al acestor munți și al acestor păduri, unde odată și-au contopit destinele pentru totdeauna legionarii lui Traian și războinicii lui Decebal”.

De sigur că unora li s'a făcut ne-gru înaintea ochilor văzând că soborul cercetător rasist nu se sfiește, în această lucrare — rod al unor îndelungate cercetări antropologice — să-și exprime afecțiunea pentru neamul românesc, sentiment pentru care îi suntem adânc recunoscători.

Dar, cred că mai rău le-a făcut faptul că profesorul Landra recunoaște în poporul român pe autohtonii plaiurilor noastre.

Noi suntem elementul autohton al țării. În trupuri purtăm acumulată toată seva pământului; în cânt, în port, în cântece ne vibrează foșnetul codrilor și unduirea lanurilor însorite iar în suflete cuprindem dorul unei totale încheșări a neamului.

Trup frânt, ca pâinea sfintei cuminăcături, am răscumpărat prin suferință greșelile noastre iar sângele ce-a curs îmbelșugat l-am vărsat pentru mântuire.

Abonaților

le aducem aminte că nu trăim din subvenții.

Nația văzută dela provincie

de Prof. Eugen Hulea

Urmărind dintr'un îndepărtat colț provincial preocupările ce se răsfrâng în scrisul zilnic al presei noastre, de o vreme încoace se poate remarca în coloanele unor ziare un început de campanie care se duce contra unui simptomatic tip social al vieții noastre de azi.

Opinia publică onestă și patriotă rămâne profund satisfăcută pentru orice operă de purificare.

Totuși, încercarea de a țintui pe vinovați la stâlpii infamiei, se pare că păcătuiește prin nota de vagă generalitate în care se menține, atunci când ar fi infinit mai folositor identificarea nominală a persoanelor sau a grupurilor din care se compune speța acestor înstrăinați de neam.

Prin lipsa acestui amănunt, care e de o extremă importanță, discuția, și întreaga acuzare cuprinsă în ea se îndreaptă contra mulțimilor, ceea ce este cu totul altceva decât demascarea unor cazuri izolate, de care nu numai noi dar nicio națiune din lume nu este scutită.

Este clar deci, că dela înfierarea unor cazuri concrete și sporadice, s'a ajuns la amplificări și generalizări primejdioase, substratul cărora se poate descoperi cu ușurință, veleități mai mult sau mai puțin mărturisite de a chema în fața judecării o epocă națională întreagă și cel puțin una din generațiile care au răspunderea ultimului sfert de veac la care se face aluzie.

Ce rezultate pot da aceste concluzii pentru liniștea și consolidarea noastră, ușor se poate ghici și tot atât de ușor este de stabilit, dacă grelele imputări care se fac ar fi adevărate.

Din fericire lucrurile nu stau tocmai așa.

Realitățile obiective, care se pot ilustra prin nenumărate serii de fapte, sunt de natură cu totul contrarie decât înfățișările pe care se ostensec să le-o deie cei care deschid uși îndreptate spre prăpastia unor noi desbinări suferințiste.

Tocmai de aceea, cu niciun preț nu trebuie să mai ispitim încă odată acea pornire divină, care ne-a purtat odată de grijă luându-ne sub scutul ei în anul marilor dezastre din 1940.

Intr'adevăr, privită prin perspectivă provincială, ceea ce înseamnă dela periferie spre centru și de jos în sus, fizionomia morală a neamului ne apare într'o lumină de sobrietate, de cumpătate și înțelegere intru totul potrivite cu cumpăna în care ne găsim.

Marile categorii sociale, în frunte cu țărănimea, burghezimea și funcționăria, duc o încordată vieță de muncă și privațiuni manifestând un patriotizm de faptă și de bun simț în judecată superioară.

Individualismul nostru anarhic, sectarismul politic deșănțat, snobele filii

— Continuare în pag. 3 —

Școlile țărănești

de I. Bozdog

Citesc zi de zi în toate ziarurile informații scurte din diferite orașele și sate și urmăresc mai ales manifestațiile de ordin cultural și economic.

Pare paradoxală această preocupare — între zăngănitul de arme de azi — și pentru cel ce le urmărește și mai ales pentru cei ce le înfăptuiesc, și totuși, e o mare bucurie și satisfacție să poți încreșta, mai ales în Ardealul nostru că vechile și sănătoasele preocupări culturale se mențin și că intelectualii găsesc totuși răgazul necesar pentru a se ocupa și de necesitățile prezentului și de problemele vitale ale bunăstării și prosperității satului și țărănilor noștri.

Ideea școlilor țărănești e veche la noi în Ardeal și ea a trăit prin diferite prelegeri populare și în variatele înjghebări economice încă dela începutul veacului nostru.

Dibuirile au progresat și s'au concretizat încă înaintea războiului trecut în diferite tovărășii și însoțiri care au răsărit prin comunele mai mari și prin orașele ardelenesti cu pronunțat caracter românesc.

Pregătirea, înființarea și punerea în funcțiune a acestora erau tot atâtea prilejuri de școlire a păturii țărănești.

Conferențieri ambulanți ca regretatul Pr. Neagoi, apoi apostolatul neobosit a lui Vasile C. Osvaldă erau primii noștri învățători ambulanți, care își pregăteau pionierii dintre tinerii intelectuali și dintre țărani frunțași ai diferitelor regiuni.

Prelegerile sau cursurile de câteva zile ținute la Facultățile noastre de teologie și Preparandii (Școlile Normale) familiarizau pe viitorii preoți și învățători și cu problemele economice ale viitorului apropiat, pentru care se pregăteau, și cu metoda de lucru.

În acest fel sămânța bună, aruncată cu multă inimă, a coborât în adâ-

— Continuare în pagina 4-a —

FOILETONUL
„GAZETEI TRANSILVANIAI”

Poezia lui Andrei Mureșeanu

Considerațiuni preliminare

de Olimpiu Boltoș

— Urmare —

Mureșeanu mai are și unele forme lexicale cu înfățișare ciudată, poate personale, pe care deasemenea nu le-a ratificat timpul, cum sunt: *viclănoasă* pentru „vicleană”, *onoară* pentru „onorează”, *fătării* pentru „fățarnicii” etc., precum și unele ardelenisme mai puțin estetice, ca de ex. *plântă* în loc de „plante”, cu diminutivul *plântuțe*, *ziori* în loc de „zori”, sau pronumele demonstrativ în forma prescurtată *este* în loc de „aste”. Dar alte forme dintre acestea

ni se par mai puțin caraghioase. Când Mureșeanu întrebuința bunăoară cuvântul *prespuneți* cu înțelesul de „prevestiți”, el nu greșea prea mult în privința estetice lingvistice, iar când scria *s'au rotit* în loc de „s'au așezat roată”, poate că și mai puțin.

Rămân latinismele. Acestea sunt mai numeroase și ele au fost cele mai hulite. Și totuși, vina poetului nu era nici în cazul acesta prea din cale afară. Foarte probabil, limba noastră literară nu se va mai întoarce niciodată la forme ca *popul*, în loc de „popor”, *re-*

lege, în loc de „religie”, *propus*, în loc „intenție”, dar *concede*, cu înțelesul de „dă”, spunem și noi astăzi, deasemenea: *constituit*, cu înțelesul „format”, *vulnerat*, cu înțelesul „rănit” etc., apoi *surgintul*, cu înțelesul de „isvor”, l-am transformat în „sorginte”, și dacă nu mai întrebuințăm forma *a impera*, cu înțelesul „a domni”, în schimb adjectivul „imperativ” are o circulație curentă.

În privința aceasta însă, Andrei Mureșeanu trebuie apărat de el însuși, scoțându-l din păcatul în care s'a aruncat în mod conștient și voit, în a doua parte a vieții sale. Se știe doar că poeziile din întâiul său volum se deosebesc mult de forma lor originală, așa cum aceasta ne este cunoscută din „Foaia pentru minte, inimă și literatură”. Volumul a fost tipărit în 1862, și la data aceea poetul fusese sedus de argumentele filologilor ardeleni care se trudeau să elimine din limbă toate ele-

1) Din poeziile lui Andrei Mureșeanu. Brașov 1862. Cu tip. lui I. Göt.

INSTANTANEE**Două lumi**

Un preot care păstora pe locuitorii unui cartier aristocratic din Londra era în strânse legături de prietenie cu parohienii săi. Erau oameni care nu lipsseau niciodată de la predicile lui pline de duh și înțelepciune. În deosebi lordul H, care dela moartea soției sale trăla foarte retras, sorbea mângâiere și împăspătare sufletească din cuvintele pastorului său.

Intr-o Duminică după amiază, la locuința acestuia din urmă se prezentă o doamnă tânără în costum albastru de sport. Părea neliniștită și-i spuse: „Părinte, să vii la un bolnav”. Urcară amândoi în limuzina care aștepta la poartă și traversară ulițele bine cunoscute. La villa lordului H, doamna opri mașina. Părintele coborî și urcă într-un răsuflet scările, mirat tot odată, deoarece pe lord îl văzuse în ziua aceea la biserică. Intrând îl întâmpină valetul.

„Cine-i bolnav la D-voastră?”

Servitorul îi răspunse zimbînd: „Nimeni. Stăpânul meu e perfect sănătos”.

Atunci abia preotul se întoarse să întrebe pe aceea care l-a adus, dacă nu cumva e o greșală, dar doamna în costum de sport nu mai era acolo. Privi afară și văzu că mașina de asemenea a dispărut. Intr-aceia ieși lordul H. din cameră și bucuros c'a întâlnit pe pastor îl rugă să între înăuntru, căci simțea — a zis el — nevoia să stea puțin de vorbă împreună.

În dimineața ce urmă lordul nu ședea, ca de obicei, la locul lui în bancă. Deși îl știa sănătos, preotul totuși crezu de bine să treacă pe la locuința lui. Și mare-i fu mirarea când același valet îl întâmpină cu capul plecat și 'n haine cernite. Stăpânul lui murise. Tulburat peste măsură pastorul deschise ușa unei odăi și intra să se reculegă. Era dormitorul lordului. Pe măsuta de lângă pat zări o fotografie: O femeie tânără în costum de sport. Era doamna ce-l adusese pe el cu mașina. Chemă servitorul, îl întrebă, iar acesta-i spuse că e fostă lui stăpână, soția lordului, moartă cu doi ani înainte.

Flammarion, marele scriitor, a făcut odată o excursie în împrejurimile Londrei și poposind noaptea într-un mic sat a fost găzduit la un han. Dimineața privind prin geam peisajul monoton, văzu trecând pe sub fereastră un bărbat cu'n sicutiu pe umăr. Fața omului care purta sicutul era cadaverică. Părea el însuși mortul ce avea să doarmă în cutia aceea de scânduri. Flammarion întrebă pe hangiu cine murise în sat? „Nimeni” — a răspuns. „Satul e așa de mic încât orice întâmplare se află aci numaidecât”.

Intorcându-se la Londra încă în seara aceea, Flammarion a descins la un hotel și se pregătea tocmai să urce în ascensor când în fața ușii acestuia văzu pe omul cu figura de mort care purtase pe umăr sicutul. A preferat să urce pe jos la camera lui dela etajul V.

**Vicențiu Bugariu:
Figuri bănățene**

de Ion I. Pogana

Scrisul bănățean, care s'a afirmat atât de mult în ultimul timp, a fost sporit cu o nouă lucrare datorită tănărului Vicențiu Bugariu, mort acum zece ani în floarea vârstei.

Avea numai 24 ani când moartea i-a curmat firul laborioaselor sale scormoniri prin arhivele și documentele Academiei Române, dornic să cunoască toate tainele istoriei Banatului.

Fiind student încă, Vicențiu Bugariu a constatat cu mâhnire că în timp ce despre atâtea figuri ale trecutului nostru se vorbea în multe împrejurări, fiindu-le închinată studii și monografii, despre fruntașii bănățeni se vorbea mai puțin.

E ceea ce l-a îndemnat pe tănărul plin de talent și idealist din Comloșul-Mare să conceapă câte o monografie a marilor figuri bănățene.

Pentru ducerea la bun sfârșit a acestui gând mareț, studentul Vicențiu Bugariu s'a închinat zidurile Academiei-Române, unde cercetările sale au atras luare-aminte a profesorului Nicolae Iorga — care i-a închinat un panegiric extrem de elogios cu ocazia morții sale din 1932.

Dar monografiile marilor bănățeni îi cereau timp mai îndelungat lui Vicențiu Bugariu — care, simțindu-și probabil sfârșitul apropiat, s'a grăbit să termine cartea „Figuri bănățene” și monografia vieții și operii lui Iulian Grozescu.

Moartea sa prematură nu l-a îngăduit tipărirea acestor broșuri, pentru că în anii 1930—1931 a publicat „Călătoria contelui Demidoff în Banat” și „Banatul de altă dată”, pe lângă numeroasele articole și studii răspândite prin gazetele și revistele din Cluj, Arad și Timișoara.

Ceea ce l-a îndemnat să scrie broșura „Figuri bănățene” a fost constatarea făcută că „Analele Banatului sunt goale nu de fapte istorice ci de acelea scrise” — cum spune d. dr. Petre Nemoianu în prefața broșurii.

Vicențiu Bugariu vorbind despre înființarea Școlii de preparandie din Arad spune:

„În jurul acestui institut s'au cristalizat nobilele năzuințe ale vrednicilor dascăli bănățeni D. Tichindeal, C. Diaconovici-Loga, Iosif Iorgovici, etc., a căror activitate rodnică, precum și străduirile cărturarilor ieșiți din școala lor, inspiră această dreaptă constatare a lui Petre Maior: „Nu după mult timp, este

Abia însă pornit într'acolo auzi un sgomot teribil și țipete. Căzuse ascensorul omorând pe cei ce se aflau înăuntru. Alergă atunci și se interesă de numele omului care regula mersul ascensorului. Nu-l cunoștea nimeni. Fusese angajat în ziua aceea și din clipa accidentului pierise fără urmă.

Ecat. Pitiș

a nădăjdui, că Bănățenii între Români cei mai învățați se vor număra, măcar că nu au episcopi din neamul lor”.

Se va vedea din înșiruirea faptelor acestor dascăli, în ce măsură au împlinit ei profeția istoricului Petru Maior, adică întrucât au izbutit să creeze o viață culturală românească în Banatul bătuit de atâtea încercări...”

Din figurile bănățene de odinioară, Vicențiu Bugariu a scris pagini interesante despre viața și opera lui M. Roșu-Martinovici, P. Iorgovici-Brâncoveanu, Dimitrie Tichindeal, C. Diaconovici-Loga, Vicențiu Babeș, Alexandru și Andrei Mocșonyi — care au îndeplinit profețiile învățatului Petru Maior de a ridica istoria Banatului la locul de frunte.

Scrisă mai mult ca o prefață a viitoarelor sale monografii, broșura lui Bugariu are unele lipsuri, mai ales că nu cuprinde toate marile figuri bănățene.

Dar și așa cum a avut răgazul s'o conceapă, broșura „Figuri bănățene” rămâne un document de informare, foarte prețios, mai ales pentru istoricul de mâne, gata să reia firul întrerupt de autor, servindu-se de broșură ca de un ghid și economie de timp.

La 10 ani dela moartea lui Vicențiu Bugariu, recitind opera lăsată, putem spune că Banatul a pierdut unul dintre cei mai valoroși fii, care ar fi devenit un istoric autentic al său, grație pregătirii, talentului și spiritului său ager de cercetător.

Tipărindu-i-se ultima lucrare, i s'a adus un omagiu postum, meritat.

Hronic**Voivodul**

S'a dărâmat o zare'n ochii lui
Și au vuit pădurile a moarte
In glasul ce pecetluisse soarte...
Era de fel de-aci de prin Vaslui.

Spătarul, știutor de mic de carte;
El împletise anii Domnului —
Pe-atunci isca minunile sălhu
Cu fel de fel de ghidușii deșarte.

Dar l-a învins pe semne gândul rău,
In taină plănuiind o maziire
S'a întâlnit cu „turcul” la Hârlău.

Și Vodă, prea deștept, prinzând de
[veste
L-a pus să mucezească'n mânăstire,
Ce noi svonim precum c'au fost poveste.

LUCIAN VALEA

mentele nelatine. S'a apucat deci și el să înlocuiască, pe unde a putut, cuvintele slave cu echivalentele lor latine, operând uneori și modificări mai importante, de sintaxă. Rezultatul a fost că poeziile tipărite în acest volum au primit o nouă înfățișare, pe care au păstrat-o și editorii volumului retipărit la 1881.²⁾ Din punct de vedere artistic însă, întâia formă a poeziilor lui Andrei Mureșeanu, din revistă, este superioară celeilalte.

Bineînțeles, constatarea aceasta este valabilă numai pentru o parte din opera sa poetică, aceea care fusese tipărită mai întâi în periodical semnalat.

Spre a ne da seama de această deosebire, ajunge dacă așezăm alătura două strofe din aceeași poezie, în cele

două variante. Iată, spre exemplu, începutul din *Simpatia la Viena*:

Ah, maică, eu sănt rânită
De-o săgeată ce în veac
Va sta 'n inimă înfiptă,
Și s'o vindec nu am leac.

(Foata pentru minte, 1839).

Ah, mamă, sunt vulnerată
De-o săgeată care 'n veac
Va sta 'n inimă vibrată,
Și s'o vindec nu am leac.

(Din poeziile lui A. M., 1862 și 1881).

Repetăm: Numeroasele neologisme — fie că e vorba de cuvinte azi cu totul ieșite din uz, fie că avem de-a face numai cu forme mai puțin estetice, corectate de evoluția ulterioară a limbii — strică poeziilor lui Andrei Mureșeanu, dar acesta este un defect pe care-l au și alți contimporani ai lui, cu deosebire că la unii dintre aceștia predomină grecismele în locul latinismelor, iar la alții franțuzismele sau italianismele. Și ne referim numai la poeții a căror o-

peră literară n'a fost eliminată din istoria literaturii. În orice caz, o stăruitoare cercetare a formelor lexicale și de structură gramaticală va trebui să preceadă unei noi judecăți a poeziilor lui Andrei Mureșeanu.

* * *

Are însă Andrei Mureșeanu un defect de formă mult mai grav decât acela de care am vorbit acum. O bună parte din poeziile sale, dacă nu chiar majoritatea, prezintă o frapantă inegalitate de structură artistică. Incepe cu versuri frumoase, nu numai din punctul de vedere al normelor prozodice, ci și ca muzicalitate și armonioasă omogenitate, pentru a sfârși în forme prozaice sau vulgare prin banalitate, lipsite de orice frumusețe artistică. Alteori întâlnim cazul invers: versuri îngrijite sau mai reușite sub raportul metricei și al armoniei, rătăcite în corpul poeziei, după un început care nu merită prețuire.

Îi lipsește deci lui Andrei Mureșeanu grija pentru forma frumoasă, pen-

**PREDICI ÎN
PUSTIU****Valori eterne**

De ce oare nenorocita fire omească se reîntoarce la valorile eterne numai în suferințe mari? Doar de mii de ani și mai ales dela Isus Hristos încoace neamul omenesc este avertizat, că numai respectul marilor adevăruri îl scapă de suferințe. Dar ajunge un an doi de bunăstare și pace, ca să uite de ele sau ca neamul omenesc să le înlocuiască cu alte lozinci ca bunăoară: *mânncă și bea că o singură viață are omul*, sau: *fil șmecher, că numai cine se învârtește poate trăi sau: nu iubirea și bunătața ci ura și violența îți asigură domnia asupra semenilor*.

Iată Franța, care zace la pat în grea suferință și niciuna din țările beligerante și mai ales noi cu țara ciuntită nu prea suntem așa de departe de suferințele Franței, se reîntoarce la Charles Péguy, un biet poet căzut la o vârstă fragedă pe câmpul de luptă în trecutul războiului mondial, pe care în viață fiind cu ideile lui moralizatoare în flagrant conflict cu materialismul lui Karl Marx, nimeni nu-l băga în seamă.

Autorul operei „*Cahiers de Quinzaine*” are următoarea idee călăuzitoare:

Nu-i nimic mai bun în lume, decât viața de om cinstit, nimic mai bun decât pânea coaptă a datorilor împlinite zilnic.

Bisericile se umplu din nou, cărțile de înaltă ținută morală încep din nou să fie căutate. Cartea abatelui Riboulet având ca motto cuvântul lui Pasteur rostit cu ocazia recepției sale în sânul Academiei franceze: „*Fericit acela, care poartă în sine un soare interior, un ideal de frumusețe și care se supune lui: ideal al artei sau al științei sau ideal al Patriei și al frumuseților evanghelice*” a fost recent premiată de Academia franceză și vândută în câteva săptămâni în zeci de mii de exemplare, deși conține adevăruri pe care în timpuri normale nimeni nu le bagă în seamă, ca: „*Vieța adânc creștină este izvorul a toată vigoarea, cum este ploaia la timp pentru plugar*”.

Am o informație semnificativă pe care trebuie s'o comunic cititorilor. Un doctor din București scrisese acum câțiva ani o carte: „*Despre educațiunea femeii*”. Lâncezea însă prin vitrine. Ii veni o idee. Schimbă titlul, intitulând-o: „*Femeia goală*”. Se vându ca pânea caldă în câteva zile.

Avem și noi destui autori ca Foerster, Payot, Péguy și Riboulet. Cu cât mai repede și mai ispășiți ne vom întoarce privirea spre valorile eterne din Biblie, din Iorga, din Vălsan, din Eminescu, din Vlăduț, din S. Mehedintzi, Mitropolitul Nicolae, Scriban, Gala Galaction, Lascarov Moldovanu, Oprișan etc., cu atât mai bine. Să nu uităm un axiom pe care l-am publicat eu acum câțiva ani încă: „*După cum apa rece te oțelește contra răcelii, așa marile adevăruri te feresc de nenorociri*”.

Dr. M. Suciș-Sibianu

2) Din poeziile lui Andrei Mureșeanu, Edițiunea II Editura erezilor autorului. Sibiu. Tip. Tipografiei Archiepiscopale, 1881. Judecata lui T. Maiorescu se înfățișează pe textul acestei ediții. Articolul său intitulat „*Înlăturarea*” a apărut mai întâi în „*Convorbiri Literare*” din an. 1886/87, fiind o critică a operei lui A. Densușianu: *Istoria limbii și literaturii române*.

Nația văzută dela provincie

de Eugen Hulea

— Continuare din pag. 1-a —

de altădată — adică toată diversitatea vehement contradictorie care ne-a caracterizat mai ieri, este pe cale de dispariție în fața mării și micii îngrijorări care ne cuprinde pentru destinul nostru național și pentru izbânda, fierbinte dorință a sfintei noastre dreptăți românești.

La această adâncă prefacere a cugetării noastre naționale, au contribuit de bună seamă în măsură simțită perspectivele deschise de actualul războiu planetar, dar, mai ales, a intervenit re-velator lupta eroică fără seamă pe care o duc flăcăii noștri. Vocea sângelui ne cheamă irezistibil spre ei și ni-mănuș nu li este permis să conteste această sfântă și cea mai firească solidaritate dintre neamul muncitor din țară și ostașii luptători dincolo de granițe.

Mai poate fi vorba oare de compartimentări sau izolări sufletești, atunci când este bine știut că aproape nu este familie fără doliu, când s'au vărsat și se varsă miliarde de lacrimi pentru cin-stitura și memoria aceluia, pe care ne-am l-a oferit patriei scumpe pe scuturile însângerate ale milioanele de inimi românești?

În mijlocul unor astfel de încercări pe care neamul le duce stoic și cu nesdruncinată credință în destin, nu trebuie să ofensăm sufletul colectiv sau să oprim, inutil, procesul unei admirabile înmănușcheri, pe care nația o desăvârșește în jurul propriei sale ființe.

Rechizitorii contra persoanelor, acesta da, dar în niciun caz nu redeschideri de răfuiești de altă natură, căci prin ele n'am putea realiza decât cel mult confirmarea trecutului în ceea ce are el mai dureros și față de care, orice

am zice, mari și mici, rămânem cu toți deopotrivă răspunzători în fața istoriei, care ne va judeca.

Văzută dela provincie, din adâncul palpitant și cald al multimilor anonime, țara de astăzi este caracterizată prin sufletul aceluia Cornea din Filipeștii Prahovei, care din cei șase flăcăi ai bătrânețelor sale a dăruit Patriei patru din ei, morți cu fața la inamic.

Biografiile politice, fiile și fobiile — toată uscătura inconștientă care mai poate exista — rămân fără ecou în fața arșiței care ne stăpânește, de a vedea împlinit idealul românesc integral, singurul care ne interesează în sângeroasă răfuială planetară care se desfășoară înaintea noastră și în jurul nostru.



Poezii și scriitorii „noi“

de Ion Berclu

Era și la noi, ca și în alte părți, o cumplită molimă a teoriilor poetice „noi“, reprezentată, cum se poate ușor deduce, de anonimi, gata să ne lămurească, prin tot felul de „dadaisme“, de superioritatea artei, înțeleasă pe măsura pregătirii și „genialei intuiții“ a noilor reformatori.

O furtună puternică a fost de-ajuns să-i risipească și să ne desmetească pe toți la cruda realitate.

Durerea ne-a curățit sufletul de șgură și ne-a întors spre izvoarele limpezi ale artei naționale, cu puternic fundament uman și moral.

Puținele semne de boală, care se mai văd, nu pot avea nicio influență asupra simțirii colective, care prin exponenții săi, și-a găsit întruparea de totdeauna: a unei literaturi naționale, închinată as-

„Eu îmi apăr sârăcia și nevoile și neamul“;
„Sunt suflet din sufletul neamului meu
Și-l cânt bucuria și amarul“

au devenit pentru sufletele curate de poeți, scriitori și gânditori naționali puncte cardinale, în haosul tristelor noastre zile.

Limba își deapănă cursul său după legile ei imutabile, primind în sanctuarul ei numai ceea ce are un sens și o rațiune de a exista.

Că unii „filizoni“ și cara-ghioși Venturieni adoptă neologisme și pocesc limba, nu pare o primejdie: sunt gunoarele și pu-

prațiilor, poporul și pornită din adâncurile sufletului românesc.

Adevărata poezie, adevărata proză, adevărata gândire, cu toate inerentele greutăți, determinate de asprimea timpurilor noastre și de cumplita răvășire a cugetării umane, țâșnesc spontan din uriașul suflet național și dau deplină încredere în sănătatea marelui tot.

Este o reconfortantă întoarcere spre tradiția noastră: scriitorii ca luptători naționali.

Discuțiile asupra estetice se pot continua la infinit, la fel ca și discuțiile pentru purificarea limbii.

Poruncile națiunii însă sunt de neînălțurat. Ca o forță elementară ele se întrupează vulcanic în opere aproape dictate de puteri misterioase, depășind orice codificare savante.

Cele două maxime ale lui Eminescu și Coșbuc, cuprinse în versurile:

treziciunile, ce joacă de-asupra mărețului fluviu, mereu aruncate la mal.

Ca și sufletul nostru neînvinș, limba românească macină toate corpurile străine, oprind ce-i bun și aruncând la o parte ce-i ne-asimilabil.

Trecutul stă mărturie, atât a uriașei puteri de topire a tuturor barbarilor, cât și a imensei opere de selecție a limbii și a literaturii.

IOAN POP RETEGANUL

și

IOAN MICU MOLDOVAN

de Șt. Manculea

— Urmare. —

„În satul Reteag din ținutul Bistriței ardelenne, sat în care acum aproape șase sute de ani au cărmuit dregătorii lui Petru Rareș, Domn al Moldovei și asupra căruia s'au întins drepturile cetății Ciceului, pe care Ștefan cel Mare a căpătat-o dela Mateiaș Corvin rege al Ungariei — a murit, sunt câteva zile, Ioan Pop Reteganul, adică Ioan fiul lui Pop din Reteag. Pe la noi nu s'a prea auzit de dânsul, cu toate că Noua Revistă Română, a tipărit în vremuri, câte o schiță din ale lui. Odată chiar numele acesta, care se părea ciudat într'o țară unde porecele grecești și bulgărești au un oarecare gust ales aristocratic, a fost luat în bațjocură de un scriitor al cărui spirit se arată, din fericire, de cele mai multe ori altfel. În Ardeal însă, el era printre cei mai cunoscuți, mai căutați și mai iubiți.“

Să nu se creadă pentru aceasta că Ioan Pop Reteganul a avut o viață literară, că dădea interviuri la gazetă, că avea teorii artistice, că încerca să creeze o școală, că râvnea la demnitate academică și la venituri potrivite cu talentul ce avea, că se uita cu ură la acela care lucra în ogorul de lângă al lui, că-i acoperea cu bațjocuri ca să-i momească dela munca lor. Nu, fecior de țaran „venit pe lume la patru ani după ștergerea iobăgiei“ cum scrie însuși, ca ușurat de o grea povară, el n'a călătorit în copilărie la școli mai înalte decât cea din Năsăud, centrul cel mai românesc al acelor locuri, și la preparandiile pentru învățători din Gherla și Deva. S'a întors ca să învețe copiii satului său de naștere, ceea ce a făcut până la vârsta de patruzeci de ani. Apoi ieși la pensie ca „biet dascăl sărac, care trăiește din mica pensie de 26 coroane lunar, cu șapte membri“ spunea el în o scrisoare. A mai trăit zece ani acolo, trecând abia vârsta de cincizeci de ani. O viață mai tăcută și mai smerită decât aceasta, nu se putea închipui.

Scriitor nu l-a făcut ambiția — căci zice el: „în mine fudulia nu s'a putut nădăjdui: am fost pururea mult mai ocupat, decât să mă gândesc la fudulii“, nici lăcomia de bani, căci a trăit toate zilele lui în cea sărăcie grea pe care ni-a arătat-o mai sus, tot el, în același graiu moale și supus ca 'al poporului său întreg, l-a făcut scriitor destăinuirea ce a primit încă din cea mai fragedă copilărie, despre frumusețile de închipuire pe care le păstrează în sufletele lor întunecate cei mulți și umiliți, din acest neam. Școală de gândit, simțit și scris, facultate de literă și „cerc literar“ i-au fost lui pe rând căsuțele Reteagului, unde meșterii spuneau povești. „Când eram încă mic — și până mă înstrăinam de acasă veneau la noi în serile de iarnă vecini, prieteni de ai tatii și stau „în povești“ până când trebuia dat de cină la vite. Li auziam deci cum puneau la cale trebile economiei, cum părăndau prețul vitelor, al bucatelor, al îemnelor, umblarea vremii ș. a. Apoi când prindeau a căsca, în semn că-și gătaseră poveștile zilnice, începea unul ori altul: „spuneți careva o poveste să ne treacă somnul.“

Cu câțiva ani în urmă, un alt fecior de țaran, asculta dincoace de munte în Humuleștii-Neamțului din Moldova, tot povești de acestea „ca să treacă somnul“ și le păstra și el în minte,

pentru a le face cunoscute apoi cărturarilor dela orașe care au povestitori „ca să le vie somnul“. Între Ioan Pop Reteganul și celalalt Ioan din sat, Ioan Creangă, era o mare deosebire cu toate că, dacă s'ar fi întâlnit vreodată, s'ar fi privit ca frați, și ar fi înneecat granițele în câteva pahare cu vin vechiu. Reteganul nu era poet, n'avea nici închipuirea nici puterea de a idealiza, ridicând lucrurile din această lume spre desăvârșirea altor lumi, care nu sunt decât în dorința și avântul inimilor noastre. Dar el știa povestea așa de bine, cât o poate ști cineva, și cunoștea graiul țaranilor din ținutul său, care-l plăcea așa cum era și pe care n'ar fi cutezat să-l îndrepte sau să-l îmbogățească. Un graiu scurt, noduros înfrănat, de sigur aspru, dar pecetluind puternic luarea aminte, și nu se văd oare urmele acestui graiu în felurita și îmbelșugata poezie a lui Coșbuc, care ni-a venit tot deacolo, coboritor al sătenilor din Hărdău?

Reteganul era și un om foarte harnic, cu o viață măsurată și cuminte. E o uimire ce a strâns el în o viață destul de scurtă și plină de atâtea greutăți. Broșurile lui de literatură a poporului — cea mai bună e cea apărută la Pesta în biblioteca poporului român sub titlul: „Dela moară, povești și snoave“ — înfățișează o minimă parte din tot ce avea în lada lui de acasă „manuscrite multe-multe care conțin vreo 4000 de poezii populare, apoi multe legende“...

El nu înțelegea rostul acestor lucruri în alt chip, decât ca o citire potrivită cu mintea poporului, ca o citire sănătoasă și morală. El nu era povestăș cât scriitor poporan, moralist pentru cei care primesc cu mai multă dragoste morala creștină. Pe această cale, el urma unor înaintași, cărora de mult li-se plătește cu recunoștință osteneala ce au cheltuit: Barac și Vasile Aron, cei ce au pus „cartea de lume“ în mâna poporului, care nu știa până atunci decât cartea bisericească. Pentru aceea a tălmăcit și alcătuit el nevele luate din viața satelor (o culegere din ele ar împodobi orice bibliotecă pentru popor). Pentru aceea a făcut el „foița“ — noi zicem foiletonul — la atâtea gazete de peste munți, pentru aceea a scris el „Revista ilustrată“, care n'a mers și a primit să ajute la „Gazeta Duminecii“ din Șimleu.

— Va urma. —

Stalingrad

Val ție, val, cetate blestemată
Și celui ce pe vremuri te-a clădit,
De-a fi tărâmul cel mai urglist,
Mai floros, din câte-a fost vreo-dată.

Ieri trușăș, azi leagăn pustit
Cu corbi sătul de hrană 'mbelșugată...
O, teme-te de ziua de răsplată,
Căci va veni când scrișul s'a plinit.

Va aburi încă 'ndelang pământul
De sângele martirilor vărsat.
Cenușa lor o spulberă azi vântul,

Dar va trăi etern printre ruine
Al morții cântec sacru — îngânat
De gemete, de blestem și suspine.

Ecat. Pitiș

Poezii și scriitorii „noi“ (în sens pejorativ, de maimuțoi ai doctrinelor străine) pot satisface spiritele pervertite sau înguste lor cenacluri de „admiratori“ ai tuturor „noutăților“.

„Măzgălitorii de hârtie“ pot continua „opera“ lor, de unelte inconștiente, de spirite rătăcite sau de simbriași desgustători.

Cine are timp să mai asculte lătratul lor cavernos „la lună“?

Neamul acesta, iubitor al tradiției sale latine, creștine și umane, își are, ca totdeauna, cântăreții săi, frați mai luminați, înzestrați anume de Dumnezeu, să-i „cânte bucuria și amarul“.

Ziua Domnului

Făfarnice

(Sf. Luca XVIII; 10, 14)

În călăuză dată omenirii de biserică este și regula de creștere sufletească, în școala smereniei, care înalță. Ea ne pregătește, ne dă stat și ne împodobește cu un dar.

Pasaglu evanghelic de azi ne-a stăruit pe flecare ca în călătoria noastră creștină pe pământ să nu fim stăpâniți de duhul făfarniciei, căci nu vom izbândi. Isus dă lumii, prin această pildă, cea mai puternică învățătură despre smerenie și mândrie, făfarnicie și umilință.

Toți cunoaștem pilda vameșului și a fariseului, dar câți ne-am pătruns de adevărul ei?

Lumea este împărțită în două, dar nu în părți egale. Orgolioșii, partea cea mai mare, având ca reprezentant în această pildă pe fariseu și cei smeriți, mult mai puțini, pe vameș.

Deosebirea între aceste două lumi este mare, chiar când sunt în biserică. Ținuta semeață a fariseului așezat în fața altarului, ca înaintea unui egal al său, cu fruntea sus și mâinile ridicate sfida cu privirea pe vameșul ce sta smerit mult mai departe necutezând a ridica ochii spre cer.

Dar rugăciunea lor? „Nu sunt ca ceilalți oameni... sau ca acest vameș”, striga fariseul. „Dumnezeule, milostiv fi mie păcătosul”, se ruga printre suspine vameșul șguduit din adâncul inimii îndurerate.

... Și s'a întors vameșul ușurat de povara de pe conștiință, pentru că rugăciunea i-a fost primită. Părintele celor smeriți i-a vărsat în suflet încredințarea iertării și după ea pacea conștiinței.

Vameșul, după confruntarea pe care stugur și-a făcut-o cu Dumnezeu, devine un alt om, un om renăscut în viața nouă și chiar sfântă. Dumnezeu-zeasca înțelepciune a umilinței face pe oameni întregi. Ea dă conștiința adevăratei valori a ființei noastre. Un astfel de om nu afirmă ceea ce nu știe, nu dă ceea ce nu e și nu pretinde ceea ce nu i se cuvine. Este omul împăcat cu sine, cu semenii și mai ales cu Dumnezeu.

Azi ce vedem?

Între noi și în toate clasele sociale sunt făfarnici. Ei sunt cea mai primejdioasă formă a minciunii.

Făfarnicia este ca un cancer ce roade fără milă măruntaiele lumii. Ea împiedică mereu omenirea în dorul ei către adevăr.

Hristos în lucrarea sa pământescă, în afară de vindecări și minuni, a dus și lupta împotriva acestui rău, întrupat pe atunci în farisei și cărturari. În timpul Lui făfarnicia a rupt temelile lumii vechi, iar aceeași boală roade azi propășirea creștină.

„Făfarnicul este un mincinos care nu obosește, un putregaiu înfășurat în petec de mătase, o peșteră iscusit ascunsă între stâncile prăpăstioase ale drumului nostru pământesc. Il găsim pe toate treptele sociale și poate mai mult sau decât jos.

Cel stăpânit de acest duh este tipul nepotrivirii dintre gând și faptă. Făfarnicul gătuie adevărul care învie și lasă ca minciuna să stărpească totul.

Cititorule, privește în jur. Șbuciumul și încălăririle prin care trecem azi sunt urmarea făfarniciei de ieri. Flecare are parte de vină în acest vâlmășag, pentru că toți am fost făfarnici gândind una și făcând alta.

Am uitat poate că, pacea lumii nu va sălășlui în lume atâta timp cât de sus până jos, în o parte și alta stăpânește prefăcătoria. A sosit vremea să ne facem bilanțul conștiinței.

Numai când omul va renuși să scuture puternic și pentru totdeauna jugul cumplit al făfarniciei, gândul va înceta să nu mai țipe ca acum: „Făfarnice”.

N. B.

Cariile dentare

Ultimele cercetări, făcute la Institutul pentru cercetarea cariei din Berlin, au dus la concluzia că cel mai eficace mijloc preventiv împotriva cariei este o bună și puternică mestecare. Istoria generațiilor omeneste, prin constatările făcute, ne dovedește că dinții sunt mai rezistenți atunci când în timpul mestecatului este o completă armonie între forma și funcțiunea fălcilor și rândurilor dinților. Chiar dacă această situație favorabilă a danturii a încetat încă din Evul Mediu, totuși educarea la un mestecat puternic este o condiție indispensabilă. Aceasta se va face începând de la sugaci, care vor fi lăsați să sugă cât de mult la pieptul mamei, iar în caz de alimentare din sticlă i se va aplica un biberon, care să-l oblige la intense mișcări ale fălcilor. Și la vârste mai mari, la apariția dinților de lapte, se recomandă, în vederea formării danturii, o mâncare mai dură decât cea obișnuită. Chiar pentru cei maturi se recomandă întrebuintarea îmbucăturii de mestecat care constă dintr-o masă relativ tare și elastică, se deosebește de guma de mestecat americană prin faptul că opune dinților o rezistență mai mare și nu conține gumă,

ci o substanță foarte hrănitore prin conținutul ei bogat în vitamina C., extrasă din măduva plantelor, iar pe lângă aceasta mai conține alte suplimente importante pentru dezvoltarea sistemului de oase și a danturii.

O altă problemă importantă și interesantă, este cea referitoare la începutul cariilor. Cercetările actuale au stabilit că poziția exterioră a smalțului dentar acționează ca un scut contra acizilor. Presupunând că acest scut cade, dintele rămâne expus tuturor atacurilor din afară și în această deteriorare a smalțului apare caria. Smalțul dintelui se disolvă încetul cu încetul. În legătură cu aceasta este important de știut că substanța organică rămasă în urma disolvării se poate din nou completa cu sărurile calcaroase ale salivei, contribuind astfel uneori la vindecarea cariei, aceasta însă numai în cazul când locurile primejdiate au fost ferite de efectul acizilor. Această vindecare poate fi înfăptuită în special prin utilizarea unei puternice paste alcaline, care urmează să fie aplicată pe dinții cariati. (RDV).

Școlile țărănești

de I. Bozdog

Continuare din pag. 1-a

curile inimilor conducătorilor satelor noastre, așa că, după înfăptuirea Unirii și după potolirea valurilor de entuziasm și bucurie obstească, a părut firesc când „Astra” și-a reluat firul marilor sale preocupări pentru cultura poporului nostru.

Prin anii 1928-1930 această preocupare s'a cristalizat într-o nouă metodă de îngrijire și ridicare a satelor noastre, prin deschiderea celei dintâi școli țărănești în Sighetul Marmăției.

Experiența minunată a „Astreii” maramureșene și setea cu care țărănimea a îmbrățișat noua formulă de înțelegere și prosperare a vieții economice sătești a făcut ca aceste școli țărănești să împănineze întreg pământul Ardealului și Banatului nostru. Școala țărănească pentru bărbați a sugerat imediat ideea școlii țărănești pentru femei. În scurt timp n'a rămas capitală de județ și apoi de plasă care să nu deschidă și întrețină atari școli.

Programul lor s'a cristalizat și rășărit din necesitățile reale ale satului,

s'a acomodat și apropiat tot mai mult de aceste necesități reale.

Faza de războiu prin care trecem a ridicat la suprafață alte necesități și noi probleme, pe care școala țărănească le-a înțeles și le pune acum în practică.

Astăzi școlile țărănești pentru bărbați sunt mai reduse ca număr, în schimb cele pentru femei sunt mult mai numeroase și preocuparea lor este: soldatul luptător și ajutorarea lui și a familiei, cum și îngrijirea și însănoșirea familiei, temelia cea mai necesară a dăinuirii noastre de mâne.

În județul Brașov se vor deschide zilele acestea 8-10 atari școli, în comunele fruntașe, cu program și corp didactic ales, susținute de către „Astra”.

Ar fi bine ca nu oricine să pună atari firme și să nu se deschidă ori unde și cu orice număr atari școli, ca nu cumva marea și frumoasa idee a școlii țărănești să sufere ceva.

Să se concentreze toți și toate în jurul steagului „Astreii” care are și experiența și mijloacele necesare pentru cele mai bune realizări.

Conferințele pentru muncitori

organizate de

Asociațiunea culturală „Astra” și Muncă și Lumină

La 14. II. 1943 D-l Dr. Gh. Dragoș Prof. la Academia Comercială, Războiul și muncitorimea noastră.

Filme culturale.

Jurnal sonor, Soldații de mâne, (514 m.)

La 21. II. 1943 D-l I. Gârbacea, Profesor univ.: Prețurile pieței și motivele fluctuațiilor.

Jurnal sonor, Lupta pentru pâine (380 m.) Recolta germană în conserve (330 m.)

La 28. II. D-na Valeria Căltman. Prof.: Familia românească și comunitatea națională.

Jurnal sonor, Copiii lucrătorilor (217 m.) Mama și copilul (249 m.) Lupul și cei 7 lei (309 m.)

La 7. III. 1943 D-l Onțiu Florin. Ing.: Pregătirea și îndrumarea profesională.

Jurnal sonor, Oameni și mașini (490 m.) Școala de meșteri pentru lucru manual (251 m.) Școala specialistului (297 m.)

La 14. III. 1943 d-l Aurel Nistor Protopop: Morala creștină.

Jurnal sonor, Credință și frumusețe (453 m.) Paștile în Tirol (578 m.)

La 21. III. 1943 D-l Dr. Suci Valentin: Rostul și importanța asigurărilor sociale.

Jurnal sonor, Atelierele germane (500 m.) Expoziția din München 306 m.) 1931.

La 28. III. 1943 D-l Dr. Colbazi Emil medic: Apărarea contra bolilor venerice.

Jurnal sonor, Sănătatea nu este ceva întâmplător (353 m.) Lumină, mai multă lumină (557 m.)

La 4. IV. 1943 D-l Dr. Căliman Nicolae: Gospodăria model a muncitorului și sănătatea lui.

Jurnal sonor, Copiii noștri, viitorul nostru, (384 m.) Tineretul muncăște. (591 m.)

Cronica Medicală

Cu aceeași nesfârșită durere familia profesor pr. Ioan Popa, anunță parastasul de un an pentru pomenirea scumpului lor fiu și frate

Mircea I. Popa

avocat

Serviciul religios pentru odihna sufletului său bun se va oficia duminică în 14 Februarie a. c., la orele 11^{1/2}, în Biserica din Cetate-Brașov și apoi la cimitirul din Groaveri.

Rudele, prietini și cunoscuți sunt rugați să ia parte la această rugăciune.

Cu aceeași durere în suflet Gh. Cojocaru, Ica și Nicu Teodorescu, anunță rudele și cunoscuții că sâmbătă 13 Febr. a. c., ora 10 va avea loc parastasul de 40 zile în Biserica Sf. Treimi de pe Tocile pentru pomenirea și odihna sufletului scumpei și neprețuitei lor soție, mamă, soacră și bunică

Paraschiva Cojocaru

stinsă fulgerător din viață.

INȘTIINȚARE

Regia publică Comercială a Întreprinderilor Municipiului Brașov, aduce la cunoștința tuturor proprietarilor de imobile din Municipiu că acordă o bonificare de 70% asupra taxelor pentru serviciile prestate de apă, canal și salubritate pe anul 1943 la toți acei ce vor achita integral taxele, și cel mai târziu până la data de 31 Martie 1943.

Brașov, 6 Februarie 1943.

Director,
Ing. Măzgăreanu

Șeful serv. financiar,
Indescifrabil

Bibliografie

A apărut „GAZETA CĂRȚILOR” — Anul XII — N-rele 3-8 pe Ianuarie a. c., cu colaborarea D-lor: I. A. Basarabescu (Amintiri), Al. T. Stamatiad, George Dumitrescu, I. Al. Bran-Lemeny și Alex. Jelebeanu (versuri) — D. Munteanu-Râmnic (V. Bogrea — și Jules Michelet) Pericle Papahagi, membru al Academiei (Din Viața Aromânilor — Calimera), D. N. Mincev și I. Micu (Din lirica bulgară), Prof. A. G. Stino (Elogii spaniole aduse Potezlei), Ing. Cezar Cristea (Pagini comemorative), Sculptor I. Pantazi (Expoziții de Toamnă și Salonul „Alb și Negru”), [Prof. I. Naghiu (Biblioteca Mân. Sf. Treime — Blaj), D-na Caterina I. Basarabescu (recenzie: E. Salgari — Anul 2000), Prof. Dr. N. Dimancea (recenzie: lucrările D-lor N. Simache, Tr. Cristescu, Stoica Teodorescu și L. Secrețeanu), Prof. I. Naghiu (recenzie: Dr. Iosif P. Pal și Dim. Cotruț), Ilie Ardeleanu (Conferențiar și prelegerile dela Valenii de Munte) — și cu Antologie la zi („Mitică” de Carageale. Al. Stamatiad. I. L. Postolache) — Institutul de Istorie Universală, Liga Culturală, Ateneul Român — Bibliotecă — Cataloge de Cărți vechi — Pagini Alese — Carnet Bibliografic — Ortografie și Gramatică — Cărți primite — Cronica Revistelor și Ziarelor — Vitrina Cărților ș. a.

Director: Prof. D. Munteanu-Râmnic. Redacția și Administrația: București. Str. Leonida N-rul 4, Abonamentul anual 300 de lei.

Primăria Municipiului Braşov

No. 2201/1943
Serv. economic

Copie

Publicaţiune

Se atrage atenţiunea celor interesaţi asupra dispoziţiunilor Legii Nr. 27, pentru reglementarea cumpărării şi distribuirii metalelor neferoase vechi, apărută în Mon. Oficial Nr. 15 din 19 Ianuarie 1943, lege care înlocuieşte Decretul Lege Nr. 593/1940.

Conform dispoziţiunilor acestei legi toate persoanele fizice sau juridice de drept privat, precum şi administraţiile publice şi persoanele juridice de drept public care deţin mai mult de 2 kg. metale neferoase vechi cu titlu de proprietate sau numai păstrare, sunt obligate a le declara în primele 10 zile ale fiecărei luni la Primăria Municipiului, Serv. economic (Str. Regele Carol I Nr. 53 clădirea din curte, etajul II. camera Nr. 22)

Declaraţiile sunt scutite de orice taxe de timbru fiscal.

Infracţiunile la dispoziţiunile legii suscitute se pedepsesc cu aspre amenzi penale.

Braşov, la 30 Ianuarie 1943.

Primar, Dr. Sever Pop p. Secret. General
T. Stinghe m.p.

Judecătoria mixtă Braşov, secţia. c. f.

Nr. 254/1943 c. f.

EXTRACT

din publicaţiunea şi condiţiunile de licitaţie.

În cauza de executare pornită de către Banca de Credit Român din Bucureşti S. A. contra urmăritului Henrick Steinberg respective contra proprietarul de c. f. Gheorghe Iosif, la cererea urmăritoarei,

Judecătoria, ordonă o nouă licitaţiune execuţională în baza art. 176 şi 185 din LX din 1881 şi noua lege de execuţie, asupra imobilului cuprins în c. f. a oraşului Braşov, din circumscripţia judecătorei Mixte Braşov, — Nr. c. f. 23.971 sub Nr. top. 8812/3 cu 1 jug. 401 stj. pt. Nr. top. 8813 2 cu 747 stj. pt. Nr. top. 8814/2 cu 567 2 stj. pt. Nr. top. 8814/1 cu 729.8 stj. pt. Nr. top. 8813/1 cu 1305.4 stj. pt. Nr. top. 8812/1/1 cu 1 jug. 1415.48 stj. pt. şi Nr. top. 8815 cu 1102 stj. pt. constatator din teren pentru fabrică şi clădiri, pe care teren se află zidite următoarele clădiri :

1. Una casă de cărămidă cu etaj şi parter, compusă din următoarele încăperi, la parter : cu 6 camere. 1 bucatărie, 2 cămări, 1 baie, şi 1 verandă şi la etaj cu 3 camere, 1 bucatărie, 1 baie, 1 cămară şi 1 verandă.
2. Un grajd şi una cameră de locuit din cărămidă.
3. Una casă din cărămidă const. din 6 camere, 1 bucatărie 2 antreuri.
4. Una magazie din cărămidă.
5. Treisprezece rezervoare de lemn în pământ.
6. Una dogărlă.
7. Un atelier pentru uzina electrică
8. Una magazie pentru materiale şi laborator.
9. Clădirea pompelor, toate construite din cărămidă, precum şi celelalte dependinţe care se mai găsesc pe acest teren, situate în Braşov, Str. Negru Vodă Nr. 120, în valoare de 2.610.000 lei. iar preţul dela care începe strigărea este de 1.957.500 lei.

Pentru încasarea creanţei de 10.486.934 lei capital şi accesorii. Fixează termen pentru ţinerea licitaţiei pe ziua de 19 luna Februarie anul 1943 ora 9 a. m. în Braşov, Palatul Justiţiei parter camera Nr. 19 (la Corpul de Portărei).

Cel care volest să liciteze sunt datori să depoziteze la delegatul judecătoresc drept garanţa de 10% în număr din preţul de strigare şi să semneze condiţiunile de licitaţie.

Braşov, la 20 Ianuarie 1943.

Juecător ad. cond. de c. f.
ss. Arstide Matei Ioan Arhip.

NOI nu avem subvenţii dela nimeni.

NOUL PLAN
100 MILIOANE MAI MULT
TOTALUL CÂŞTIGURILOR
356.570.000
IN CEL MAI FERICIT CAZ
30.000.000

1 PREMIU DE 20.000.000
1 CÂŞTIG DE 10.000.000
1 CÂŞTIG DE 5.000.000
1 CÂŞTIG DE 2.000.000
5 CÂŞTIGURI DE 2.000.000
4 PREMII DE 2.000.000



Viaţa s'a scumpit . . . dar câştigurile la Loterie s'au mărit . . . cu 100 de milioane.

SĂ JUCĂM CU TOŢI

LA

LOTERIA DE STAT

neclase

AGEREA

CLASEI 1

28 FEBRUARIE 1943

Organizarea C. E. C.-ului

Prima contabilitate bancară complet mecanizată din România

Prin serviciile sale multiple şi variate, Casa Naţională de Economii şi Securi Poştale se întemeiază pe o activitate de mase, numărând aproape 500 mii titulari de librete de economii şi peste 12 mii titulari de conturi cec.

Totuşi, numărul considerabil al operaţiunilor de pe întreaga ţară se contabilizează zilnic la Centrala din Bucureşti şi la cele două sucursale din Cernăuţi şi Chişinău, în condiţiuni uimitoare de rapiditate şi exactitate. Ceea ce dă putinţa C.E.C.-ului de a satisface pe deplin toate cerinţele publicului şi de a întreţine, pentru sine, o contabilitate promptă, din care poate cunoaşte în fiecare zi, întreaga mişcare a instituţiei.

Cât de numeroase sunt operaţiunile C.E.C.-ului, o poate dovedi cifra impresionantă de 800 miliarde, ce reprezintă mişcarea generală a Casei la finele anului 1942.

Totuşi C.E.C.-ul a fost singura instituţie din ţară care a publicat şi de astă dată bilanţul său exact în ziua de 1 Ianuarie.

Această realizare excepţională este pentru C.E.C. extrem de simplă, pentru că C.E.C.-ul ar putea întocmi chiar zilnic bilanţul său. O face de altfel în chip restrâns, prin situaţia zilnică a tuturor operaţiunilor de economii şi securi. Cum se explică acest randament excepţional al contabilităţii sale?

Principiile de organizare modernă a contabilităţii se bazează pe raţionalizare şi diviziunea muncii, elemente care, în ultima vreme, şi-au găsit un auxiliar tehnic: maşina

Credincioasă acestor principii, Casa Naţională de Economii şi Securi Poştale şi-a asigurat, încă dela reorganizarea sa din anul 1930, un însemnat parc de maşini, care a crescut neincetat.

Azi, C. E. C.-ul are aproape 200 maşini diferite, reprezentând o valoare de circa 60 milioane lei.

Această mecanizare a contabilităţii a reformat fundamental sistemul de organizare birocratică din trecut, complexitate de dosare şi registre voluminoase, de rafturi şi arhive supra încărcate.

Maşina are caracteristica de a sintetiza lucrările, de a le condensa, însuşi ce s'au restrânt asupra întregii activităţi a C.E.C.-ului. Acest fenomen de reversibilitate reflectat de maşină asupra lucrului şi însăşi asupra omului, a dat contabilităţii C.E.C.-ului *economia de timp, economia de spaţiu, economia de personal, exactitatea şi rapiditatea*, pe care nicio altă contabilitate bancară n'o poate înfăţişa.

Ordinea mecanică ce stăpâneşte lucrările C.E.C.-ului ca şi numărul impresionant de maşini cu ritmul lor caracteristic, dau instituţiei înfăţişarea de uzină modernă.

Maşinile cele mai perfecţionate şi cele mai variate corespund felurilor operaţiuni ale C.E.C.-ului, dela simple înregistrări, până la contabilitatea complicată şi la fazele de control ce se execută cu adevărate creiere electrice.

Pentru că, dacă maşina este într-adevăr un auxiliar preţios, ea a ajuns la perfecţiuni de-a-dreptul uluitoare. Astfel maşina mare de înregistrat (Naţional) contabilizează libretele de economii sau securile, făcând simultan patru operaţiuni în fişe, în libret sau în cec, în documentul de economii sau securi şi în banda de control a maşinii.

Adunări, scăderi, solduri, toate se petrec în mintea mecanică a maşinii. Ceva mai mult, când un cec n'ar avea acoperire, maşina atrage atenţiunea

funcţionarului respectiv printr'un sunet special.

Desăvârşirea tehnică a contabilităţii C.E.C.-ului nu se opreşte însă aici; un număr de alte maşini, tot atât de bine adaptate se înlanţuesc în contabilitatea C.E.C.-ului. Astfel calcularea dobânzilor se face cu maşini Rheinmetall, adunările se execută la maşini Astra simplex şi duplex sau la maşina Continental, controlul se efectuează la Astra Multiplex. Serviciu de plată a pensiilor la domiciliu este şi el bine utilat cu maşini Adrema.

În fine, contabilitatea generală face sinteza lucrărilor cu maşini Naţional-Ellis.

Lucrări auxiliare, precum: primirea depunerilor cu buletine de vărsământ, ordonanţarea securilor, etc. se fac de asemenea cu maşini potrivite acestor operaţiuni.

Un mobilier metalic adecuat maşinilor, constând din birouri, clasoare, fişiere, etc., dă un cadru de ordine şi simplitate impresionantă.

Organizarea mecanică a C.E.C.-ului a făcut posibile operaţiunile oricât de numeroase.

Iar elogiul adus aici rapidităţii cu care C.E.C.-ul îşi serveşte clientela se cuvine a fi trecut atât personalului său destoinic, dar şi maşinilor pe care le-am descris mai sus.

Roadele acestei mecanizări se resfrâng şi asupra clienţilor, care sunt serviţi cu rapiditate şi precizie, precum şi asupra economiei naţionale, care a fost înzestrată cu una din cele mai moderne instituţii financiare ale ţării.

Informațiuni

Abonamente de sprjin

Grigore Bozdog directorul fabricii de sticlărie Turda	1000
Dr. Octavian Sglimbea, dir. la Banca Centrală Turda	500
Aurel Suci, notar Lenaheim	500
Ioan Cionca, dir. B.N.R. Beiuș	500
Gheorghe Zach, casier B.N.R. Beiuș	500
Florian Morgovan, funcț. B.N.R. Beiuș	1000
Sofron Șerban, econom Bod-Sat	500
Dr. Bujor Teculescu, Brașov	1300
Valer Marcu, inv. Turda	Lei 500

Conferințele Extensiunii Academice

Sâmbătă, 13 Februarie 1943, orele 5 d. a în sala festivă a liceului A. Șaguna va avea loc conferința d-lui I. N. Evian, prof. la Acad. de Inalte Studii Comerciale și Industriale din București, dezvoltând subiectul: „De ce fugim de contabilitate”. Intrarea liberă.

„Ziua ostașului”

În ziua de 21 Februarie 1943, în cadrul Colectelor Ajutorului de iarnă, se vor aduna daruri dela toți bunii cetățeni pentru ajutorarea ostașilor.

Suntem siguri că și de data aceasta se vor întrece toți pentru a ușura cu darul lor suferințele celor ce stau permanent în serviciul patriei și care ne asigură liniștea și prosperarea celor de acasă.

Reuniunea Agricolă Brașov-Scheiu

CONVOCARE

În conformitate cu dispozițiunile art. 11 alin. I. din Statute și potrivit hotărârii comitetului, se aduce la cunoștința membrilor Reuniunii Agricole din Brașov-Scheiu, că sunt convocați în

Adunare generală extraordinară

pe ziua de 28 Februarie 1943, la orele 2 p. m. în localul „Uniunii Societăților” din Piața Prundului. În caz că numărul membrilor nu se va întruni, adunarea se amână pe aceeași zi cu o oră mai târziu când se va ține cu orice număr de membri prezenți.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul general.
3. Raportul casierului, pe anul 1942
4. Raportul economului.
5. Raportul comisiei de verificare.
6. Alegerea noului comitet și biroului.

7. Diverse propuneri.
Se observă că la adunarea generală au dreptul de vot numai acei membri, care au taxele achitate.

Comitetul.

Adunarea generală a soc. Profilaxia Tuberculozei

Onor. membri ai Profilaxiei Tuberculozei, Filiala Brașov, sunt convocați pentru Adunarea Generală ce va avea loc în sala Statului Orășenesc în ziua de 20 Februarie, sâmbătă ora 5 cu următoarea ordine de zi:

1. Cuvânt de deschidere al d-nei Președinte.
2. Raportul casierei.
3. Raportul secretarului.
4. Raportul medicului sanatorului.
5. Raportul cenzorilor.
6. Citirea bilanțului și descărcarea comitetului.
7. Eventuale propuneri.

Comitetul

Rectificare

În „Scrisoarea Dș. Cl. Bujorescu” din numărul nostru 8, au apărut următoarele greșeli de tipar, pe care le rectificăm:

Să se citească „exerciții amoroase,” nu *curioase*; „până la acest pasaj” nu *popas*; „se mai surprinde a fi,” nu *de-a fi*; „prisos material”, nu *prinos*.

Red. G. Tr.



Cronica Războiului

Frontul diplomatic

Dat fiind faptul că războiul mondial se prelungește și cuprinde tot mai mulți factori ai producției, factori care ar putea la un moment dat să fie înlocuiți cu elemente care nu pot purta arma, statele beligerante au luat hotărârea ca războiul să devină total adică întrebuințarea tuturor factorilor de producție numai și numai în vederea susținerii războiului. Prima hotărâre în felul acesta a fost luată de Germania care a declarat că războiul este total. Fiecare fiu al nației va fi întrebuințat acolo unde statul va crede de cuviință pentru ca orice energie să dea randamentul cerut de încheștarea cumplitului războiu. De altfel acest fel de războiu a fost de multă vreme prevăzut de specialiștii militari și economici care și-au dat seama că sfârșitul conflictului actual nu se poate apropia printr'un războiu fulger.

Oamenii de răspundere din diferite state își dau seama că susținerea războiului, pe lângă că cere energii tot mai mari și tot mai numeroase, impune jertfe omenești care trebuiesc înlocuite. Dacă materiile prime necesare pot fi înlocuite cu ușurință, materialul uman necesar frontului nu poate fi alimentat decât prin întrebuințarea tuturor elementelor omenești în vederea unui singur scop: războiul.

Conflictul actual a impus mobilizarea tuturor forțelor economice. Era de așteptat deci ca aceasta să fie urmată de mobilizarea decretată de Germania și Italia. Se precizează că este vorba de o mobilizare economică întinsă pentru folosirea în scop de războiu a bărbaților între 16—65 de ani și a femeilor între 17—43 de ani. În ce privește femeile se va ține seamă de interesele familiare și profesionale, așa că numai o parte din ele vor fi angajate în conformitate cu dispozițiile ordonanței privitoare la munca în folosul națiunii.

Se cade să precizăm că măsura luată de cele două puteri ale Axei a fost pusă în practică cu mulți ani în urmă în Rusia Sovietică care a reușit în felul acesta să dispună de mari rezerve de oameni și să creeze o industrie care era în întregime a statului.

Aceleași măsuri au fost luate de Statele Unite și Anglia. O telegramă din Amsterdam arată că președintele Roosevelt a dat o ordonanță, care a intrat imediat în vigoare, în unele districte, și prin care se decretează introducerea săptămânei obligatorii de 48 de ore de lucru în toate industriile ce lucrează pentru stat.

Noua ordonanță a președintelui Roosevelt a fost comunicată de d-l Johan Bayens, directorul stabilizării economice, într'un discurs pe care l-a pronunțat la postul de radio.

Măsurile luate de beligeranți nu urmăresc decât scurtarea războiului prin obținerea unei victorii hotărâtoare.

Ședință secretă a Camerei Lorzilor

Serviciul britanic de informațiuni anunță că în Camera Lorzilor a avut loc o ședință secretă sub președinția lordului Beaverbrook în cursul căreia a fost examinată producția de avioane. Lordul Beaverbrook a subliniat, că din ordinul guvernului ședința este secretă, dar că opinia publică britanică va trebui să fie orientată cu privire la cele discutate. În special în momentul de față se impune o asemenea atitudine. De aceeași părere au fost și alți membri ai Camerei Lorzilor.

Rusia dela Basarabia până la Norvegia

Correspondentul agenției D. N. B. transmite din Helsinki cu privire la tăcerea lui Stalin, acum când aliații se găsesc în plină activitate diplomatică, părerea ziarului finlandez „Karjala”. Ziarul consideră această tăcere drept o camuflare premeditată a adevăratelor intenții ale bolșevismului care nu-și va lăsa masca decât atunci când va socoti că a venit momentul potrivit.

Intenția bolșevicilor este împedea: vor să-și rezerve toate posibilitățile pentru a putea pune în practică pe cât posibil mai mult toate intențiile imperiale, care merg dela Basarabia până la Norvegia. Aceste scopuri ale lor sunt încă ținute în secret.

Pe când bolșevicii se pregătesc pentru a ajunge la îndeplinirea acestor scopuri, lumea civilizată se luptă, fiind despărțită prin disensiuni interne, în loc să formeze un zid împotriva acestei amenințări. Lumea va veni la realitate numai în ziua când Stalin va rupe tăcerea. Dar atunci va fi prea târziu.

Crearea celui de al doilea front

Din Stockholm se transmite o știre a biroului internațional de informațiuni privitoare la crearea celui de al doilea front. După cum se anunță la Londra agitația pentru crearea celui de al doilea front, este acum, pentru a treia oară dela intrarea în războiu a Rusiei Sovietice, în toiu. Din cercurile bine informate se anunță că la Londra lumea este convinsă că înainte de finele acestui an aliații vor face o debarcare în Europa. Această concepție a fost întărită și mai mult de conferința dela Casablanca și voiajul în Mediterana a d-lui Churchill. În momentul de față, abia dacă se mai poate găsi un ziar care să nu trateze problema unei invazii, sub o formă sau alta, din punct de vedere politic, militar sau naval. Comentariile se rezumă la aserțiunea că Englezii și americanii au în prezent cele mai mari șanse, grație succeselor bolșevice și operațiilor din Africa de Nord, șanse care nu trebuiesc pierdute.

Daily Express, organul d-lui Beaverbrook, scrie între altele: Nimenea nu se mai îndoieste astăzi despre puterea de ofensivă a Sovietelor, dar putem noi oare ști dacă după marile eforturi făcute în iarna aceasta, bolșevicii vor mai fi capabili la primăvară să întreprindă sau să respingă ofensive? Răspunsul depinde de pierderile pe care Germanii le suferă în momentul de față și, înainte de toate, de eforturile pe care aliații Uniunii Sovietice le vor face în primăvara viitoare. Suntem într'o situație avantajoasă, grație Sovietelor.

Ziarul mai scrie că observatorii britanici mai iau în considerație și faptul că ofensiva sovietică va trebui să se oprească îndată ce pe frontul de sud va începe desghețul, adică în patru până la 6 săptămâni.

de **Mardare Mateescu**

Stabilirea Evreilor în Siria și Liban

Se află din Damasc că autoritățile britanice sunt pe cale să elaboreze un plan privitor la stabilirea Evreilor în Siria și Liban. Mai mult de 100.000 de Evrei se vor stabili în aceste două regiuni „pentru a favoriza acolo dezvoltarea industriei, comerțului și agriculturii”.

Acest plan a stârnit o vie îngrijorare în mijlocul sirienilor și libanezilor și se subliniază din Damasc că Arabii vor reacționa cu cea mai mare energie dacă acest plan va fi pus în execuție.

Situația pe fronturi

În Sudul frontului de răsărit, asaltul inamicului s'a mărit ca violență. Trupele germane se află în ambele sectoare de luptă în grele bătălii defensive împotriva unor încercări de străpungere și de învăluire ale inamicului care atacă aruncând în luptă forțe puternice.

În Caucazul de vest, atacuri locale și limitate ale sovieticilor au fost respinse. În regiunea Donului superior și la Vest de sectorul Oskol, diviziile germane nu numai că au oprit în unele locuri înaintarea inamică, dar au aruncat pe inamic înapoi către răsărit cu pierderi grele. Un regiment inamic a fost distrus în întregime. În regiunea gurilor Donului, contra-atacuri ale armatelor aliate sunt în curs. Pe Donul inferior, în toată regiunea Donetului continuă lupte îndârjite. În greua luptă defensivă, formațiunile noastre arată din nou ce pot împotriva unei mari superiorități a inamicului și pe o vreme foarte neprielnică. În atacurile dela lacul Ladoga bolșevicii au pierdut foarte grele fără niciun câștig de teren. Referindu-se la pierderile pe care le suferă bolșevicii Englezii atrag atenția asupra lor și se întreabă dacă rezultatele limitate obținute de aceștia compensează aceste pierderi.

În străinătate au început să circule din nou știri despre pretense intenții de pace ale Germaniei. În această privință se precizează la Berlin că Germania și-a spus punctul ei de vedere și că acesta nu s'a modificat. De altfel ultimele hotărâri ale poporului german arată că acesta va duce războiul până la victoria finală. Reichul german se gândește acum mai puțin ca oricând la un compromis și în asemenea împrejurări e cu totul absurd să se vorbească despre intenții de pace ale Germaniei.

În Africa de Nord numai activitate a elementelor de recunoaștere de-a-lungul frontierei dintre Libia și Tunisia. Timpul defavorabil oprește operațiunile terestre; aviația însă și-a continuat activitatea. Aviații de vânătoare germani au doborât în luptele din ultimele zile 16 avioane inamice.

Publicațiune

Din motive bine întemeiate, Primăria Municipiului Brașov, aduce la cunoștința generală, că în ziua de 13 Februarie 1943 (sâmbătă) se va distribui făină de mălai, în loc de pâne.

Astfel, sâmbătă, în 13 Februarie 1943, se va distribui o rație de 250 gr. pâne pentru duminică și 1 rație de 400 gr. mălai pentru sâmbătă.

Toți cei interesați, vor lua din timp, măsurile de lipsă.

Brașov, la 6 Februarie 1943.

Primar

Dr. N. G. V. Gologan

Redactor responsabil
ION BOZDOG